

Warszawa, 16-02-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

KMP.570.9.2021.RK

Pan
gen. insp. Jarosław Szymczyk
Komendant Główny Policji

ePUAP

Szanowny Panie Generale,

w nawiązaniu do pisma z dnia 20 września 2021 r., znak KR-DŚ-3213/2573/2021, dziękuję za przedstawienie stanowiska Policji w zakresie implementacji międzynarodowych wytycznych dotyczących przesłuchań i gromadzenia informacji pt. „Principles on Effective Interviewing for Investigations and Information Gathering”, zwanych Zasadami Mendeza.

Żywię przekonanie, że ich praktyczne wdrożenie w połączeniu z zapewnieniem funkcjonariuszom specjalistycznych szkoleń z nowoczesnych metod przesłuchań i profesjonalnych warunków do ich realizacji (w postaci specjalnych pokoi przesłuchań wyposażonych w sprzęt do rejestracji audio-wideo tych czynności) znacząco zmniejszy ryzyko tortur, poprawi skuteczność postępowań przygotowawczych i pozwoli funkcjonariuszom w pełni wykorzystać ich potencjał zawodowy.

Zdaję sobie sprawę, że proces ten wymaga odpowiednich nakładów finansowych i czasu na jego wdrożenie. Uważam jednak, że jest on niezbędny dla budowy odpowiedniej kultury instytucjonalnej i skutecznego przeciwdziałania torturom.

O Zasadach Mendeza pozytywnie wypowiedział się niedawno Komitet Przeciwko Torturom (CAT)¹, Podkomitet ds. Prewencji Tortur (SPT)² i Europejski Komitet ds. Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT)³ uznając je za cenne narzędzie uzyskania dokładnych i wiarygodnych informacji przy pełnym poszanowaniu praw człowieka i zabezpieczeń proceduralnych osoby przesłuchiwanej. Kwestia ich praktycznego wdrożenia w poszczególnych państwach będzie więc zapewne przedmiotem analiz ze strony instytucji międzynarodowych.

Dlatego też z uznaniem przyjąłem informacje o planie ich wdrożenia w postaci m.in.: upowszechnienia ich elektronicznej wersji wśród funkcjonariuszy i pracowników cywilnych dla celów szkoleniowych, systematycznego wyposażania jednostek w sprzęt umożliwiający rejestrację obrazu i dźwięku z przesłuchań oraz planach inwestycyjnych dotyczących instalowania monitoringu wizyjnego w miejscach prawnej izolacji.

Ponadto Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji pismem z dnia 6 grudnia 2021 r., znak BMP-0790-1-3/2021/PS, poinformował mnie, że Zasady te mają zostać poddane szczegółowej analizie w celu ewentualnego uzupełnienia programów szkoleń funkcjonariuszy Policji⁴.

¹ Zob. Obserwacje końcowe CAT (Concluding observations) dotyczące: Belgii [30 lipca 2021 r., CAT/C/BEL/CO/4, par. 12 pkt b)] i Szwecji [26 listopada 2021 r., CAT/C/SWE/CO/8, par. 7 pkt. c)].

² Zob. Komunikat z dnia 30 listopada 2021 r., dostępny na stronie: <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=27879&LangID=E> [dostęp: 11.02.2022 r.]

³ Zob. Komunikat z dnia 6 lipca 2021 r., dostępny na stronie: <https://www.coe.int/en/web/cpt/-/105th-plenary-meeting-of-the-european-committee-for-the-prevention-of-torture-and-inhuman-or-degrading-treatment-or-punishment-cpt-> [dostęp: 11.02.2022 r.]

⁴ Pismo MSWiA stanowiło odpowiedź na wystąpienie RPO do Premiera z 21 czerwca 2021 r., znak KMP.570.8.2021.RK ws. upowszechnienie Zasad Mendeza wśród podległych resortów i opinii publicznej. Wystąpienie dostępne na stronie: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/jak-przesluchiwac-skutecznie-zgodnie-ze-standardami-onz-adam-bodnar-do-premiera-mateusza> [dostęp: 11.02.2022 r.]

Po analizie otrzymanych informacji, widzę potrzebę uzupełnienia przedmiotowych programów szkoleń. Implementacja Zasad Mendeza jest bowiem przedsięwzięciem wieloaspektowym, które wymaga skoordynowanych działań, w tym zapewnienia funkcjonariuszom odpowiednich szkoleń i sprzętu, rewizji materiałów edukacyjnych i obowiązujących procedur oraz systematycznego przeglądu metod pracy.

Z uwagi na powyższe, będę wdzięczny za informacje o postępach w zakresie implementacji Zasad Mendeza, w szczególności o udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania:

1. Czy nastąpiła modyfikacja programów kursów i szkoleń funkcjonariuszy Policji i czy aktualne programy uwzględniają Zasady Mendeza i standardy CPT odnoszące się do Policji ? Czy w najbliższym czasie planowane są dalsze zmiany w tym zakresie ?
2. Czy nastąpiła modyfikacja materiałów edukacyjnych funkcjonariuszy i czy aktualne materiały uwzględniają w swojej treści Zasady Mendeza i standardy CPT ? Czy planowana jest dalsza modyfikacja materiałów szkoleniowych ?
3. Czy policjanci uczestniczyli w specjalistycznych szkoleniach poświęconych norweskiej metodzie przesłuchań śledczych (KREATIV), metodzie brytyjskiej (PEACE) lub innym metodom przesłuchań zagranicznych organów ścigania ? Czy planowany jest udział funkcjonariuszy w tego typu szkoleniach ?
4. Jakie inne działania podjęła Policja w celu praktycznego wdrożenia Zasad Mendeza ?

Z wyrazami szacunku

Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich
/-podpisano elektronicznie/